

	Results
1.	Turkije pikt kritiek van academici niet NRC Handelsblad, 25 januari 2016 maandag, In het nieuws, 976 woorden, Door onze redacteur Marcel aan de Brugh

[Return to List](#)

1 of 1 DOCUMENT

nrc handelsblad

NRC Handelsblad

25 januari 2016 maandag

Turkije pikt kritiek van academici niet

BYLINE: Door onze redacteur Marcel aan de Brugh

SECTION: In het nieuws

LENGTH: 976 woorden

Turkije

Wetenschappers met kritiek op geweld tegen Koerden wordt het zwijgen opgelegd. Internationaal protest komt nu op gang. „Je voelt de democratie afbrokkelen.”

Amsterdam. Mediawetenschapper Melis Behlil tekende op 9 januari een online petitie die de Turkse regering oproept de vrede in het zuidoosten van het land te herstellen. Niet wetende wat die petitie uit zou lokken. „Ik teken zoveel dingen. Voor het milieu, voor straathonden”, zegt ze via de telefoon vanuit Istanbul, waar ze werkt aan de Kadir Has University.

Wetenschappers die de petitie ondertekenden zijn de afgelopen weken beschuldigd van het verspreiden van terroristische propaganda, en het beledigen van de Turkse Republiek. Er zijn mensen vastgezet, ondervraagd, geïntimideerd.

Met haar is dat niet gebeurd, zegt Behlil. De meeste problemen doen zich buiten Istanbul voor, in de provincies waar regeringspartij AKP veel aanhang heeft. Daar zijn naar verluidt al ruim honderd wetenschappers ontslagen, zegt socioloog Volkan Aytar, die zelf de petitie niet heeft ondertekend. Ook zijn er wetenschappers bedreigd. „De deur van hun werkkamer werd beklad met een rode X. Of er hing een brief op met: 'We willen je hier niet'”, zegt Aytar, die ook in Istanbul werkt, aan de Bahçesehir University.

Het heeft wereldwijd een golf aan reacties losgemaakt. Donderdag stuurden twintig internationale organisaties voor hoger onderwijs een brandbrief aan de Turkse president Erdogan, waarin ze hun „ernstige zorgen” uiten. Een van hen was de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Joe Biden in actie

Vrijdag riep de Amerikaanse vicepresident Joe Biden **Turkije** op om de vrijheid van meningsuiting te respecteren. Hij refereerde daarbij aan de honderden academici die gerechtelijke vervolging boven het hoofd hangt. Biden werd daarop weer bekritiseerd door de Turkse premier Davutoglu. De academici die de petitie hadden ondertekend keurden met die daad de terreur van de Koerdische PKK goed.

De petitie is inmiddels gesloten. Ze is uiteindelijk ondertekend door ruim 2.200 wetenschappers in **Turkije** en nog eenzelfde aantal daarbuiten.

Nico Schrijver, hoogleraar Internationaal publiekrecht aan de Universiteit Leiden, spreekt van een „verontrustende trend". Hij is voorzitter van de Commissie voor de Vrijheid van Wetenschapsbeoefening. Deze KNAW-commissie bereidt brieven voor aan regeringsleiders die wetenschappers onderdrukken. Als de zorgen kloppen, zegt **Schrijver**, dan schendt **Turkije** diverse Europese en VN-verdragen voor de mensenrechten.

Filosoof en islamkenner Michiel Leezenberg van de Universiteit van Amsterdam zegt dat hij de situatie aan de Turkse universiteiten heeft zien verslechteren. Terwijl er in eerste instantie juist sprake was van een verbetering, nadat de op islam gebaseerde AKP in 2002 aan de macht kwam. „Het werd bijvoorbeeld mogelijk om Koerdisch te studeren", zegt Leezenberg. Hoofddoekjes werden toegestaan.

Academie genationaliseerd

Al jaren probeert de AKP zijn greep op instituties te vergroten en de seculiere elite te vervangen door regeringsgezinde mensen. Dat is gebeurd met rechters, openbaar aanklagers, politieagenten, universiteitsrectoren. In 2011 is de Turkse Akademie - vergelijkbaar met de KNAW - deels genationaliseerd. Sindsdien wordt eenderde van de nieuwe leden door de regering aangesteld.

In 2013 kregen honderden wetenschappers gevangenisstraf opgelegd, wegens beledigingen van de staat. Een van hen was chemisch technoloog Kemal Gürüz, voormalig universiteitsrector en hoofd van de Raad voor Hoger Onderwijs. Hij kwam daarna in het nieuws toen hij in zijn cel probeerde zelfmoord te plegen.

Socioloog Volkan Aytar zegt dat hij de democratie in **Turkije** „voelt afbrokkelen". „Wetenschappers en journalisten die zich openlijk tegen de regering keren, moet het zwijgen worden opgelegd." Dat beaamt hoogleraar **Schrijver**. „Al te vocale antiregeringsstemmen worden steeds harder aangepakt", zegt hij.

De Koerdische kwestie is erbij gekomen. Politiek getinte opmerkingen over de naar onafhankelijkheid strevende Koerden worden al snel bestempeld als terroristische propaganda.

Mediawetenschapper Melis Behlil uit Istanbul heeft de petitie wel ondertekend maar geeft toe dat ze de tekst zelf misschien anders had geschreven. Ook Volkan Aytar zegt dat hij het niet eens is met de toon. Alleen al de titel - 'Wij maken geen deel uit van deze misdaad'. Ook wordt er gesproken over „een opzettelijk en gepland bloedbad". Het verwijst naar de vele burgerslachtoffers in de strijd tussen het Turkse leger en de PKK sinds de zomer van vorig jaar. Maar, zegt Aytar, los van de toon verdedigt hij „natuurlijk wel" het recht op de vrijheid van meningsuiting.

In reactie op de eerste petitie zijn er inmiddels andere gevolgd, zegt Aytar. Er is er een opgezet door regeringsgezinde, nationalistische wetenschappers waarin de eerdere petitie wordt bekritiseerd. „Die zal ik zeker niet ondertekenen", zegt Aytar. En dan is er nog een petitie die afstand neemt van de toon van de eerste petitie, maar zich wel uitspreekt tegen geweld, en vóór het recht op de vrijheid van meningsuiting. „Die ga ik wel tekenen."

Petitie Kritiek op 'bloedbad'

„De Turkse staat heeft nederzettingen [in de Koerdische provincies] aangevallen met zware wapens en oorlogstuig. Het gevolg is dat het recht op leven, vrijheid en veiligheid, en in het bijzonder het verbod op marteling en mishandeling, grondwettelijk en door internationale verdragen vastgelegd, geschonden zijn."

„Wij, als academici en onderzoekers die in **Turkije** werken of **Turkije** bestuderen, verklaren dat wij geen

partij zijn in dit bloedbad door stil te blijven, en eisen een onmiddellijk einde aan het geweld door de staat. We zullen dit blijven bepleiten bij politieke partijen, het parlement en in de internationale publieke opinie tot onze eisen ingewilligd zijn."

LOAD-DATE: 25 January 2016

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: NH_ART

Copyright 2016 NRC Media B.V.
All Rights Reserved